

Aleg. 114.

Sprawozdanie

Komisji naftowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego
w sprawach górniczych.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy zdaje pod dniem 6. września b. r. do L. W. kr. 34.211/81 sprawę ze swych czynności około podniesienia górnictwa krajowego i zużycia zezwolonych przez Wysoki Sejm na ten cel poszczególnych funduszków; a nadto z czynności przedsięwziętych z własnej inicjatywy przy współdziałaniu Komitetu do podniesienia przemysłu naftowego w kraju a mianowicie: W przedmiocie podniesienia cła wwozowego i równoczesnego zaprowadzenia podatku konsumcyjnego od nafty w kraju wyprodukowanej; tudzież w przedmiocie uregulowania stosunków zbytu produktu krajowego zapomocą założenia przez Bank Union magazynów naftowych w Grybowie w połączeniu z interesem zaliczkowo-komisowym, które to obie sprawy dla rozwoju przemysłu naftowego wielkiej są doniosłości.

Rozpatrzywszy dokładnie szczegóły sprawozdania nabrała Komisya naftowa przekonania, iż Wydział krajowy rozwinął na polu podniesienia górnictwa krajowego energiczną i na głębokiej znajomości stosunków i kraju tegoż ugruntowaną działalność. Komisya konstatuje z zadowoleniem, iż badania geologiczne prowadzone z odpowiednim planem w kilku okolicach przyczyniły się w znacznej mierze do wyświecenia stosunków budowy gór naszych i właściwości pojedynczych ich poziomów, których znajomość stanowi najgłówniejszą podstawę do zakładania racjonalnych przedsiębiorstw górniczych. Jakoż już skutkiem badań przeprowadzonych w przeszłym roku założono na kilku punktach geologicznie oznaczonych, kopalnie nafty, będące w pełnym rozwoju.

Niemniej usprawiedliwionem okazuje się subwencyonowanie robót prowadzonych równocześnie w kilku odległych od siebie okolicach, mających na celu odsłonięcie warstw głębokich poziomów karpackich i stosunków znajdowania się w nich oleju skalnego. Jeżeli bowiem się okaże, iż te głębsze warstwy obfitują w olej, natenczas pozyska się dla produkcji nafty, bardzo znaczne obszary ciągnące się wzdłuż osi gór karpackich a przekryty młodszymi tworami geologicznymi, — jeżeli w razie niespodziewanym warstwy głębokie okazałyby się jałowemi, natenczas stanowić będzie ten ujemny rezultat przestrożę dla przedsiębiorców, iż tu wszelkie wysiłenia i nakłady nie pomogą, a przy poszukiwaniach nafty innych wyższych poziomów trzymać się należy.

We wszelkich innych przedmiotach objętych sprawozdaniem, stało się zadość uchwałąm Wysokiego Sejmu, o ile ich wykonanie od Wydziału krajowego zależało i mamy przekonanie, iż fundusze krajowe na powyższe cele uchwalone, należycie bywają użyte.

Pozostanie nam jednak przy dalszym rozwoju zawsze jeszcze do walczenia z brakiem ludzi fachowych do kierowania przedsiębiorstwami górnictwami, raz dlatego, iż mamy w kraju mało zawodowych górników, drugi raz, iż nie można poprzeć studyów specjalnych w dziale, kraj nasz najbliższym obchodzącym, a dotyczącym techniki górniczej i systemu robót zastosowanych do właściwości budowy gór naszych.

Baczną uwagę zwrócił był Wydział krajowy i Wysoki Sejm na tę sprawę, kiedy w roku 1875 uchwalili kwotę 2000 zł. w. a. na lat trzy na stypendya dla ukończonych górników, pragnących oddać się studjom specjalnym, i równocześnie rozpoczął starania o założenie szkoły górniczej w kraju, a ewentualnie o uzupełnienie instytutu techniczno-przemysłowego w Krakowie oddziałem górniczo-hutniczym. Starania w kierunku ostatnim nie zostały dotąd uwieńczone pożądanym skutkiem, pomimo ofiarności Wysokiego Sejmu, który w roku 1878 (uchwałą z dnia 24. września) przyjął na kraj kosztą, od których Rząd czynił zawisłem uzupełnienie tejże szkoły oddziałem górniczo-hutniczym i oświadczyło się Ministerstwo reskryptem z dnia 2. czerwca 1880 L. 2033, intymowanym Wydziałowi krajowemu przez Prezydym Namiestnictwa pod datą 25. września 1881. do l. 5680/pr., iż na projektowane urządzenie fachowego oddziału górniczego przy instytucie techniczno-przemysłowym w Krakowie zgodzić się nie może, a to z tego powodu, iż w razie połączenia tych dwóch zakładów naukowych, mogłaby doznać uszczerbku organizacja instytutu techniczno-przemysłowego; iż młodzież wstępująca do istniejących oddziałów instytutu odróżniałaby się pod względem naukowego przygotowania od młodzieży uczęszczającej na oddział nauk górniczych, mianowicie w tej mierze, że od uczniów pierwszej kategorii nie wymaga się koniecznie świadectwa dojrzałości; gdy natomiast młodzież kategorii drugiej musiałaby się wykazać przy wstąpieniu do projektowanego oddziału górniczego świadectwami dojrzałości, ponieważ w przeciwnym razie byłaby zamkniętą dla niej droga do służby rządowej; iż nareszcie przyłączenie oddziału górniczego do instytutu techniczno-przemysłowego mogłoby ze względu na powyżej wskazaną potrzebę ustanowienia odrębnych warunków przyjęcia podniecać dążenia, usiłujące nadać instytutowi znaczenie szkoły politechnicznej.

Pozostawiając komisji edukacyjnej ocenienie odpowiedzi rządu w przedmiocie powyższym zaznaczamy, iż wobec tego stanu rzeczy, szkoły górniczej w kraju tak rychło spodziewać się nie możemy, a potrzeba dzisiejsza fachowych kierowników w kopalniach krajowych będzie tem większa, skoro w razie uregulowania stosunków za pomocą ustawy naftowej zarząd i kierownictwo kopalni nafty tylko ludziom praktycznie uzdolnionym ma być powierzonym.

Aby więc tej potrzebie przynajmniej w części uczynić zadość, wyraża komisja konieczność przeznaczenia stypendyów z funduszu krajowego dla górników celem specjalnego wykształcenia w zawodach górniczych kraj nasz obchodzących w sumie 2000 zł. a. w. rocznie i poruczenia sposobu jej użycia Wydziałowi krajowemu.

Komisja wnosi przeto:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych przyjmuje się z uznaniem do wiadomości.
2. Sejm przychyliła się do żądania Wydziału krajowego wyrażonego w sprawozdaniu, aby część kwoty 3.000 zł. a. w rubr. VII poz. 81. budżetu na rok 1881, o ile w tymże roku nie będzie wydaną, w roku 1882 była użytą.
3. Sejm przeznacza na stypendya celem wykształcenia górników w zawodach specjalnych kraj nasz najbliżej obchodzących, kwotę 2.000 zł. a. w. rocznie do dyspozycji Wydziału krajowego i wstawia takową w budżet na rok 1882.

We Lwowie dnia 15. października 1881.

Przewodniczący

Ignacy Łukasiewicz

Sprawozdawca

Dr. Mikołaj Fedorowicz